

SUBSCRIPTION RATES
United States of America one year \$6.
Canada, Europe & c. one year \$1.50

Srbobran published every Thursday at
443 W. 22 Street, New York, N. Y.

СРБОБРАН

СРПСКИ НАРОДНИ ЛИСТ И ОРГАН САВЕЗА СЈЕДИЊЕНИХ СРВА СЛОГА

SRBOBRAN

SERB NATIONAL PAPER AND THE ORGAN OF THE SERB FEDERATION "SLOGA".

Број 362.

ЊУЈОРК, Н. Ј. ЧЕТВРТАК, 25. СЕПТЕМБРА, 1916.

ГОДИНА 6.

Нас боле оне ране!

Ових дана води се једна велика битка од које ће зависити удец нашег Битоља. Можда ће се оног дана, када овај број Србобрана стигне на руке његовим читаоцима, над Битољем лепршати поносна српска застава, да се никад више не скри не докле тече сунца и месеца. За овом битком дошиће многе и многе друге. За Битољем доћи ће Прилип, па Велес, па Тетово, Скопље, Куманово. И онда ће се нанизати читав низ битака, које ће прославити већ прослављено српско име над именом сваког другог народа у Европи. Можда ће се целе ове зиме потоцима линти српска крв.

Ова јесен и ова зима Србији биће крвавија но макоја дружи јесен, макоја друга зима.

Ту се нама намеке питање: Ко ће прихватити толике српске ратнике?

Ко ли се побринути за толику српску сирочад, која ће у овим биткама остати без родитеља, без хранитеља свога?

Ако опет пружити кору хлеба оној гладној, босој, обезбојју српској сирочади, која ће кроз нове српске ране, преко нових српских гробова опет угледати сунце слободе?

Ко има и трунку соли у својој глави, види јасно, да нам ове јесени и зиме ове предстоји силаст посао, силна жртва се тражи од нас.

Кад год ко од нас ових дана баци у лудо пет центи, јаукне по једно српско сироче: Јајо, ја сам босо!

Кад ко од нас ових дана баци у таман десет центи, јаукне по које српско сироче: Јајо, ја сам голо!

То грло, браћо, грло је српско, кроз које тече она слатка реч, ради које се пролише језера српске крви.

Зар да пустимо да оно замре данас?

Зар да, нехатом својим, не пажњом својом, неразумом својим, пустимо да умре од глади, студи, од немаштине и оскудице они спаситељи, који своје родитеље и хранитеље приноше на жртвеник српски наш?

Пазимо, браћо, ових дана, ових испосничких дана, ових мученичких, светих дана ових.

Када ове ретке пишемо, хиљаде нових српских рака отварају се и гутају хиљаде нових српских јунака.

Када ви ове ретке читате, хиљаде српских ратника својом светом крвљу напати српско

тло.

А хиљаде и хиљаде, стотине

ишиљада, милијуни српских српата чезне, вапије у тузи превеликој.

Ови дани, браћо, нису за комедије, за весеља нису, за преводње нису!

Ови дани су за људе од срца и душе, да покажу за што им српце куџа, за што им душа дакље.

Ко уз часни пост иде на пјанку?

Ко у страсну недељу иде на сабор?

Не побожан Хришћанин.

Побожан Хришћанин тих да на седи дома, пости и одаваја жртву своју.

А зар ми да чинимо друго да нас, када наш Христос узлази уз страховиту Голготу и носи крст на леђима својим?

Србине брате, куџа ли још оно у недрима твојим — српско срдце, куџа ли?

Српкињо селе, дакље ли још она у присима твојим — српска душа, дакље ли?

Оставите се ових дана сајмова и сабора, па прионите да ми срца наша припремимо за молитву, а душу нашу оправимо за причест!

Не слушајте ви ових дана оне људе, који уши своје окреју у страну када из цркве наше одјекују страсни звуци свете Херувике!

Нама се ових дана копаја!

Наше тело ових дана засечено је на десетине хиљада месата.

Окрењимо леђа ми оним људима, који држе да је политика врања, којим се може зачепити просечен жила кујавица.

Срећан пут њима, одакле су они и дошли!

Нама се данас разгреје гробље!

Огњиште се распреће нама данас!

Ковеква сасеца у комаде!

Нека збори данас, коме је до

празног разговора!

Нека саборишеме данас, коме је до превртала очима!

Нама је до оне крви наше, с којом се данас отаче живот наш.

До тога је нама данас и ни до чега, ама ни до чега другог.

Ми видимо што видимо: сви причајај, ама Србин лије крв!

Оставимо данас све друго на

страну, само један посао при-

грлимо свим срцем својим, —

свом душом својом:

Сваки ценат, који можемо

одвојити од уста својих, одво-

мо на страну да њиме купимо

захваље за ране — из којих тече

Сваку пару, коју можемо од-

војити од уста својих, одвојимо

по Србији!

Захваље за ране — из којих тече

на страну, да њиме купимо за-

Поводом штрајка у Њујорку

Штрајк на уличним жељезницама у Њујорку још траје. Ове недеље, изгледа, довољно ће тај штрајк у најкритичније стање. Око 600.000 радника у Њујорку и околини прете да на спусте посао да би тиме помогли својим друговима у борби. На тај начин ова борба узима све то озбиљније размере и дашија је да је 1900. године било 2,927,416.091 бушел шишенце у Сј. Државама, а 1915. године добило се шишенце 3,026.159.000 бушела. Према томе

1915. године шишенца ће бити 1900. године, ако би важио закон, по знат у науци о привреди као закон о понуди и тражњи: у колико је неке робе више, у тој колико јој је цена мања.

Тако исто стоји и са свима осталим намирницама: њих је у ствари из године у годину све то више. Међутим, као што се види из горњег рачуна, њихова цена у место да пада, скаче све то више. Скоро свака од ових животних најмирења ће бити најмање 25 динара, ако се довољно је да се заистави да се оне дешавају.

Нас би далеко одједе да објашњавамо, од када долазе те ствари. За овај пут довољно је да се зна да те ствари постоје, да су животне намирнице за годину бивају све гори, све тежи.

Пред нама је књига, позната под именом „Брадстрите Цернал“. У тој књизи сабрани су многи статистички податци од необичног значаја за проучавање прилика у којима живи свет у овој земљи. Из ње ћемо извадити неколико података о радници; која гони, и морави да је имајући раднике, да се бори, да тражи могућности да поправе свој положај, који из године у годину бивају све гори, све тежи.

Пред нама је књига, позната под именом „Брадстрите Цернал“. У тој књизи сабрани су многи статистички податци од необичног значаја за проучавање прилика у којима живи свет у овој земљи. Из ње ћемо извадити неколико података о радници; која гони, и морави да је имајући раднике, да се бори, да тражи могућности да поправе свој положај, који из године у годину бивају све гори, све тежи.

Сада се узвиши да се ће ово најмање 15 динара зарадити најмање 25 динара, па да се заједнички се довољно је да се заједнички

заједнички да се заједнички</p

мо великим делом да захвалимо нашем тешком топништву, и у том смо оружју надмоћни према свим нашим противницима. Јаки пољски топови остали су у овом рату сразмерно у позадини. И моје је осведочење, да не значење тих лаких топова све више заостајати за тешким мушарима, будући да је вертикални циљ, против којег се могу употребити само пољски топови, готово посве нестао из модерног рата, па је по азионим рат у оном облику, какав је сада у Француској, сигурно аномална појава. Вертикални циљ је данас сразмерно ретка појава и хоризонталне линије данашњих стрељачких шанаца могу разорити само тешки мужари.

На то је новинар запитао, не ће ли техника обране напредовати отприлике паралелно с техником напада.

Професор Раусенбербер је одговорио: Топник је у развоју свог оружја ипак мање ограничен од пешака у изградњи својих стрељачких шанаца. Осигурање пешадијских положаја са још дубље положеним шанчевима и заклоништима, ставља неку границу потреби, да се у извесном часу одбije непријатељски јуриш. Напротив, топништво још ни из далека није достигло границе могућности свог развоја, нити у учинку ни у далекосежности топова. Модерно топништво разара као стакло најбоље оклопе енглеских ратних лађа, који су кроз столећа били стари поносни бедем њене сигурности против сваког нападаја са континента.

Поменути професор не верује да се икада вакантни тврђаве као Лијеж и Антверпен. — Наравно, да ће и у будуће бити границе утврђене, особито важне тачке, али модерно топништво учинило је крај тврђавама с појасом утврде у данашњем блику.

Марко С. Мустур, тајник.
ПОЗИВ И ОПОМЕНА.

С. Д. Д., „Св. Ђорђе” бр. 64 СССР, у Фарелу, Па., позива све своје чланове, који се налазе у месту и околини, да пријствую седницу, која ће се одржати 15. октобра о. г. у Хес Дворани. Такође умољавамо и браљу, која дугује једну или више седница, да подмире свој дуг, јер ниједан члан нема пра-

вљене с њим. — Радојка меје. Како се пак које од њих, јој име. Она за софром седи троје појави на врату, одмах десно од ћеде, а у кући се настаје ред, озбиљност и пошта важније не дешава, док онја не да свој глас, или бар док што хотимично склоне, да се једе не запита. Она потпуно деца провеселе и људи се разумеје свој положај, и не злоупотребљава га. На пример, браље је био... био... како је вијато? Знате: стар човек — готово дете! Прсне нечима забран? — Да узмете? — Како ти наредиш, брато, хоће и да удари. А некад опет мекан као памук, тражи само гради, исује, праска, па багме другу, што иначе није обичај се десио, и ни за шта се расплаке.

Али се ни једна не обесели то месец. Смејаше се истину, или им смех не иде од срца.

— Није она за нашу кућу! — Једна намигуша!

— Море то, ал' мазница да те бог сачува!

— Све би нас задавила!

— Матија је ћенадић човек са свим старима. На чelu му се види белега од ране, коју је добио у Хајдуке-Вељкову шанцу. Осим његове чељадије и цело га се зове ћедом.

Жена му је давно у збогу умрла. Од старијег брата остала му је снаха, која с њима сада

сији, још ни из далека није до-расла потребама модерног рата. Руси ипак још нису, како се сада често радо верује, испалили последњи метак. Коначно се и каквоћа америчке мунције, која је исправа била врло зла, у последње време знат- но поправила, али одлучна и меродавна чињеница остаје, да ми према свим нашим противницима остајемо надмоћни и у производњи мунције и да можемо мирно почи у сусрет сваком натецању у појачаном потрошку мунције.

ЗВАНИЧНИ ГЛАСНИК

ДО ЗНАЊА

члановима СССР. Слоге широм Америке.

Драга браљо!

Доле потписано друштво овиме опомиње сву браљу, да знаду за времена, да ће убрзо почети велики штрајк угљено-копача у држави Вашингтон, по свој прилици око 1. октобра о. г.

Тога ради нека се нико овамо не креће или даде по коме завести. А уверени смо да ниједан свесни радник ни прави Србин не жели да ради против интереса наше радничке ствари.

Бунет, Ваш., 20. септ. 1916.
Срп. Добр. Др. Високи Дечани
бр. 147, СССР.

ПОЗИВ.

С. Д. Д. „Зора” бр. 142 С. С. С. С. у Окланду, Кал., позива своје чланове из места и околине, да дођу на тромесечну седницу, која ће се одржати највећи дан 11. октобра о. г. у Форестерс Дворани, соба бр. 4, између 12. и 13. улице. На седници доноће се извештење о ствари друштва и решавати важне ствари о напредку друштве нам. Особито се опомињу они чланови, који су изостали са уплатом да на ову седницу неизоставно дођу, и свој дуг измире; иначе ће се поступити строго по правилима.

Марко С. Мустур., тајник.

ПОЗИВ И ОПОМЕНА.

С. Д. Д. „Св. Ђорђе” бр. 64 СССР, у Фарелу, Па., позива све своје чланове, који се налазе у месту и околини, да пријствую седницу, која ће се одржати 15. октобра о. г. у Хес Дворани. Такође умољавамо и браљу, која дугује једну или више седница, да подмире свој дуг, јер ниједан члан нема пра-

виону потпору, који дугује више од месец дана. Такође се опомињу сва браћа, која не уплате своју дуговину до 15. октобра о. г., да ће бити брисани из друштва и Савеза а кривицу нека припиши сами себи.

Друштвена адреса:
R. O. Box 311
Фарел, Па.
Вељко Ж. Тадић,
председник.

ДО ЗНАЊА

члановима Срп. Амер. Друштва бр. 27, СССР, у Чикагу, Ил. да је друштвена адреса промењена са stare, која била:

1754 Balou Street

на нову, која гласи:
4126 Moody Ave., Norwood Park, Ил.

Примењено се и нову адресу.

Срп. Амер. Друштво бр. 27
СССР, у Чикагу, Ил.
Ђорђе П. Шакота,
тајник.

ОПОМЕНА.

Срп. Д. Д. „Јединство”, бр. 11 СССР, у Лос Анџелес, Кал., позива следеће чланове да уплате своју дуговину друштву: Глигор Андријашевић, Видоје Ђоко, Томо Ђ. Милић, Јован В. Радош, Аћим Самарџић, Јанко Симовић, Марко Будничић, Михо Т. Јурић и Илија Р. Вујићић. Ако поменуту не уплате своју дуговину до 23. октобра 1916. применује се према њима чланак 10. друштвених правила.

С. Д. Д. „Јединство” бр. 11
С. С. С. С.

Божко Ж. Вучетић, председник
Новица Милошевић, рачунов.

**СРБИ! НЕ ЗАБОРАВЉАЈТЕ
НА НАШУ УЗДАНИЦУ
— СРПСКУ СИРОЧАД!**

ПОЗИВ НА ЗАБАВУ У ЊУЈОРКУ.

Друштво Удруженje Срби у Њујорку, приређује на дан 28. октобра ове године Велику Забаву са концертним делом и игром у Сокол-Хали, 420 Ист 71. улица.

Забава се приређује у корист српске ратничке сирочади, па се умољавају браћа Срби, Хрвати и остали Словени града Њујорка и околице, да забаву походе у шећеру броју.

Програм забаве нарочито ће се објавити, а сада напомињемо, да се чине велике припреме, да се забава испадне шећеру, да се се ушије приходе са скапиши, да би се одмах могла послати шећер свога новца преко Срп. Народне Одbrane са српске сирочади и милорадом Србије, те да и они могу провести Божић у топлој соби поред голе веће. Покажимо овој јадној сирочади да је на њу браћа у Америци нису заборавила.

У програму ће бити заступљена наша призната српска и хрватска друштва, као и друге одбране тачке. Напомињемо да ће овога вечера бити у програму и српски народни гуслар.

Улазници се могу добити код чланова овог друштва.

Ово је прва забава у новогодишњем сезони, па се надамо, да ће наша публика и овог пута поклати да јој и о десада као и до сада увек је стало до српске сирочади.

Приређивачки Одбор,

ПОЗИВ НА ЗАБАВУ.

Женско Друштво Сестринско Милошеве у Фарелу, Па., приређује у недељу 1. октобра о. г. велику забаву са одбранним концертним делом и игром.

Забава се приређује у корист Српске Сирочади па се умољавају браћа Срби, Хрвати и остали Словени из нашег места и околине, да у шећер броју походе ову забаву.

Забава ће бити у Хали Хрватског Дома. Почетак у 8 сати увече.

Добровољни прилози примаје се са највећом захвалом. Имена приложника биће објављена преко јавности.

ПРОГРАМ.
Српска химна, пева Срп. Певачко друштво.

Говори, г. Д. Ђачић.

Хрватска Химна, пева Српско Певачко Друштво.

Издајци, од Јајца Јове Јовановића, декламује г. Ј. Опаћић.

Тробојка, декламује г. Милојевић.

Пола вина пола воде, шаљива игра у једном чину.

Сложно, пева Срп. Певачко Друштво.

Залутаој брату, декламује г. Кихалић.

За гором, пева Хрватско Певачко Друштво.

Женске сузе, шаљива игра у једном чину.

Тај!

— Велиши ону Бурмазовићеву вижљу?

— Ја!

— Аноку?

— Њу!

— Није она за нашу кућу!

— Није, и ја велим! Али он,

прости ме, занео се баш зорли.

Прича ми Велинка да је син њенштво ружно учинио.

— А шта?

— Немој ти, молим те, пријати ћеди!

— Не дај Боже!

— Ама Велинка вели: опи се, па песова и прети да хоће да убије Вилиса Марчића...

— Јер он, знаш... обилази тамо

— Нутоде!

Баба се замисли. Најзад про

говори:

— Ја ћу већ поменути

— ... ћеди, да видим шта ће он рећи!

— Немој ти, молим ти, по-
миньши што за оно?

— Бог с тобом!

Кад Радојка после све ис-

чица ћеди, он се замисли, за-

мисли. Најпосле мрдину обра-
вам:

ИЗВЕШТАЈ ЦЕНТРАЛНОГА ОДБОРА СРП. НАР. ОДБРАНЕ

Од седице 15. ауг. 1916. остало у благајни \$15.111.80
19. септембра 1916. примо на седици од тајника Ј. С. Е-
керовића

1.657.31

На дан 19. септ. 1916. остало

у благајни \$16.769.11

САВЕЗ СЈЕДИЊЕНЕХ СРБА СЛОГА

(SERB FEDERATION SLOGA)

Главно седиште: ЊУЈОРК; Н. Ј.

443 West 22 Street

New York, N. Y.

Главни Председник: М. И. ПУПИН

443 W. 22 Street, New York, N. Y.

Главни Подпредседник: ПАВЛЕ Х. ПАВЛОВИЋ

443 W. 22 Street, New York, N. Y.

Чланови Управног Одбора за 1916:

ЈОСИФ РАЈНОВИЋ

Box 544, Turtle Creek, Pa.

МИЛЕН КУНОЛЕЧА

460 Gates Ave., Lackawanna, N. Y.

БУРО И. ГРЕГОВИЋ

Box 1811, Bisbee, Ariz.

Чланови Главног Одбора за 1916, 1917, 1918, 1919:

ГЛИШО РАПАИЋ

1100 Broadway, Gary, Ind.

СТЕВО БАБИЋ

5 N. Duquesne Ave., Duquesne, Pa.

НОВАК М. БОГДАНОВИЋ

RR 1, Berkley Club, Bingham Canyon, Utah

ИЛИЈА ВУНОВИЋ

6201 E. 8 St., Kansas City, Mo.

ВИДОЈЕ БОГО

Box 1739, Los Angeles, Cal.

ИЛИЈА РАДАКОВИЋ

1611 E. Routt Ave., Pueblo, Colo.

З а м е н и ц и :

413 Huey St., McKeesport, Pa.

СТОЈАН ПАВЛОВИЋ

348 — 2nd Ave., New York City.

ДУШАН ПОВОВИЋ

P. O. Box 341, Miami, Ariz.

НИКОЛА ТРБОВИЋ

443 W. 22nd St., New York City.

ВИД ВУИЋ

2106 — 137 St., Indiana Harbor, Ind.

СИМО ВУНОВИЋ

819 S. Wadsworth Ave., St. Louis, Mo.

БОРЂЕ ПУРЛИЈА

Књиге Савеза Сједињених Срба Слога пре-
гледа државна власт свака четири месеца.

Савез Сједињених Срба Слога исплаќује:

На име осмтрнине ..... \$ 800 па 4000 дни.
За губитак оба ока, или обе руке, или обе ноге, или једне рuke и једне ноге ..... \$1500 " 7500 "
Ако капља опасносног члана за раг ..... \$1000 " 5000 "
За изгубљену руку ..... \$ 800 " 4000 "
За изгубљену ногу ..... \$ 800 " 4000 "
За сломлену кичму (ртевачу) ..... \$ 800 " 4000 "
За укочену руку или укочену ногу ..... \$ 800 " 4000 "
За изгубљену палец ..... \$50—\$150
За пота одређене стопе ..... \$ 200 " 1000 "
За одређене прсте на ноги ..... \$ 150 " 750 "
За изгубљено око ..... \$ 400 " 2000 "

За операције: спонзор чрева \$100; камена у бешиди \$100; у случају општине \$75; трале \$25; отварање утробе \$100; женске операције \$50; операције шушева \$25; рака \$100; дебелог прева \$35; за операције на глави, очи, уху, носу, груди и агаљбовима од \$25 до \$75; за отровљење крви \$15 до \$35.

Осим тога сваки члан добија од 50 до 400 долара на име операције, болне потпоре и осакатнине, које нису горе нарочито назначене, а према тежини повреде и увиђавности управног одбора.

Цама", "разбојницима" и т. д. и његова четири друга, дотрао је дојан војници и јавио да потпручник Бертић Јосеф, један Мађар, хоће да убије 7 њених жртава, окуп, уху, носу, груди и агаљбовима од \$25 до \$75; за отровљење крви \$15 до \$35.

Од тога сваки члан добија од 50 до 400 долара на име операције, болне потпоре и осакатнине, које нису горе нарочито назначене, а према тежини повреде и увиђавности управног одбора.

Сви људи, старци и деца, били су заробљени и гоњени пред војском уздржани од бајнета. Питали су их где се налази српска војска и комите. Ако нису својим одговором задовољили официре били су с места убијени. У њених случајева, када је војска ушла у она села убијала је већи део талаца из првог села, често су сви убијани. Ови несрћни људи били су обично старци и деца.

Потпоручник Рајковић давио је Бертићу: "Имаши ли доволну да то чиниш?" И додавао је: "Ја ћу то почињији Петровићу (или Симоновићу) и казаћу му ште си учинио?"

Овај је обећао да ће испитати ствар, али није учинио ништа.

Жртве нису имале никаквог оружја при себи.

Најгори су били Мађари и Хрвати, али су официри распаливали војнике на зверства.

Куда год је регимента пролазила, официри су нагонили војнике да убијају све, краве, свиње, кокоши, све што требало то војсци или не требало. Војници су се опијали као хускији рачијом из подрума. Кад су се изопијали, пустили су ракију да тече из будари, тако да су често подруми били пуни ракије.

Од Узенице ова регимента је пошла за Крупањ. У једном селу у кући једног селажника су на велика бурада са комома. Војници су отишви у подрум, изопијали се, па после пустили ракију да тече док се подрум није напунио. Домаћин је на то рекао: "Браћо, не чините то; пийте колико вам је." Један наредник, Мађар, ухватио га је за грло, бацни у азил и убио својији револвером. На саја после тога почела је битка код Крупања.

Даље је овај следок срео једну жену разбаштених коша. На њу су ударили бајонетом прса и одело са ње потпуно исцепали.

Мало даље, на парнинацци, Аустријанци су дупали на врате и прозоре. Један човек изађе на врате и с места га убише, затијајући му бајонет у прса. Позади куће један старапа кхеје да се преда, али га војници згра бише за колир и пресекоше му грло бајонетом. Онда су тело посулси парапином и запалили.

Даље је овај следок срео једну жену разбаштених коша.

На њу су ударили бајонетом прса и одело са ње потпуно исцепали.

Идућег дана, недалеко од њега

У Крупању овај следок видео је

једну младу девојку коју је силоја један официр и овда 50 војника. Девојка је била лепа, а тек јој је било 16 година. Две жење пјотврдиле су њен исказ

После битке код Крупања пошли су ка Белој Цркви, и сужда је овај следок виђао лешеве сељака, стараца и девојака, који су уз пут убијани. Код Беле Цркве Аустријанци су били тешко потушен. Сви су били изгубили главу, осима официри. Они су увек викали: "Напред, напред. У 3 сата 18. августа морамо витију на Ваљеву да тамо прославимо рођендан цара!"

Овај пораз изнетну се у стрхоту панику.

ПИСМО СА БОЈИШТА

Наш пријатељ, г. Тодор Драчић из Денвера, упутио нам је за штапну ово писмо од српског држављаца Данила С. Калану, који је сада капар у српској војсци:

Драги брате Тодоре:

Ово ти писмо пишем 16. јула 1916. са Високог Брда у Мађарској, ипак је једна јака римска поса

да, је додио од речи „кастел”, утврђење. Кад су Римљани освојили Мађарску, на главним путевима наместили су своје посаде. А кад би римски војници послужили, добивали би бесплатно земљу за насељавање. Тај насељеници уносили су стари латински језик и мешали би се са староседеоцима. Од тога је дошло међу Румуне латински језик и име, обавдоје покварено.

Ниже приоплљавамо о данашњем Румунима из једног овда-

шњег листа следеће занимљиве податке:

А сад нека су ти знаћа нашајуначка дела; дела јуначке српске војске, која задивљава цео свет. Највећи зликовач и Богумилски владар раскомадане Аустрије, са осталим зликовцима њему равним, владарима Немачке, Турске и Бугарске, све те четири царевине довинуше нам: Ти, Србија, пасти мораš!

О, како нам је било на срцу и у души када смо морали напуштати нашу Србију! Као да се сиње море на нас срушило. Као да се пакао отворио и на нас почео бљувати своя страшна. Србија нам је тада изгледала као Христос кога дигоше на крст и распене — када потамне небо, затреће се природа, а земља пренуце:

Све што је могло пушку поне-
ти, диже се тада:

Све се дигло да Србију брани, или себе у грб да сакрани. Ту да вам се било придести и јуначтива нашајуначка, сваки бројек: "ово је чудеса!" Од топове земља се потреса. Није шала: четири царевине на Србију су свуда удриле! Са свих страна на нас ударају и велике јаде нам задају. С једне стране Шабе и Мађари, С друге Немци а с леђа Бугари —

Бугарли, никад не певали и издавали, никад сверовали! И грбови косовских јуначака, Славине наших ћада и предака, Српске се, али вајде није!

Срб не клоне, јуначки се бије. К' лавови на ноге скочисмо, Божији вије да се изгледа као

Неколико о Румунима

Где је данашња Румунија, у не видим разлога да и ми у крајевини постојимо."

Из мађарских диплома и до-
кумената из 13. века види се
који говоре о прошлости, када су Румуни уживали известан ступањ слободе. Тако као „Јобагионес Ка-
сторум” они су отправљали војне дужности са којима су
биле скопчане и извесне привилегије. Али са доласком ма-
ђарских племића, које су тамо
привлачиле богате нагrade у земљи од стране краљевске вла-
сти Румуни су падали све ви-
ше, док нису дошли у положај кметства. Од тога добра они су
имали само дужности, а никавих права, која су за себе при-
држале „привилегисане народ-
ности” Мађари, Сикули и Сакси. Што је било румунских пле-
мића, ти су се убрзо помаћари-
ли. Историја Румуна под кру-
ном Св. Стевана испуњава нај-
мрачније странице историје ев-
ропских кметства. Довољно је
назначити да је ово кметство
назује римским грађанима. И. д.
Ово је главно: цела ондашиња Е-
вропа била је једна држава;
ијли још тачније: у целој онда-
шињују Европи само је једна др-
жава имала право на опстанак.
У прошлом извештају изоста-
ло је да је Милан Веселица при-
ложио \$3.00, што се овим исправ-
ља.

СРПСКА НАР. ОДБРАНА

СПИСАК ПРИЛАГАЧА.

Срби из Сијат, Ваш, послали су \$19.00 за фонд пострадалих Срба из Босне и Херцеговине. Приложили су следећи. По \$5. Т. В. Кусаковић. По \$3.50 Стојан Гаковић. По \$3.00 Лука Гаковић. По \$1.00 Ферко Цветковић, Никола Бе